

Ma być w sam raz, czyli o co chodzi w byciu sprawczą osobą?

- Sprawczość
- Szkoła podstawowa, kl. VII-VIII
- Szkoła ponadpodstawowa

JOLANTA MOLENDĄ-BIENIECKA

Cele:

- samopoznanie;
- wspieranie budowania poczucia własnej wartości;
- wzmacnianie umiejętności podejmowania decyzji.

Warunki techniczne:

- liczba uczestników: 10-15;
- wiek uczestników: 13-15 lat;
- miejsce: sala lekcyjna/biblioteka;
- czas trwania: 90-120 minut.

Treści przekazywane:

- sposoby wyjścia z trudnych sytuacji;
- trudności w podejmowaniu decyzji.

Metody pracy:

- praca z tekstem;
- drama (symulatory dramatyczne);
- burza mózgów;
- dyskusja.

Formy pracy:

- indywidualna;
- grupowa.

Materiały:

- tekst literacki;
- plecak z rekwizytami;
- karty do gry *Dixit*;
- arkusze papieru (flipchart);
- papier A4;
- markery, długopisy;

- samoprzylepne małe kartki w kolorze zielonym.

Literatura wykorzystywana do zajęć:

- *Drama wzmacnia. Metoda dramy w edukacji antydyskryminacyjnej i obywatelskiej*, Warszawa: Stowarzyszenie Praktyków Dramy „STOP-Klatka”, 2016, <https://bit.ly/2IHcFt8> (dostęp: 28.05.2023).
- *Dwuminutowa autobiografia, [w:] Grupa bawi się i pracuje. Zbiór grupowych gier i ćwiczeń psychologicznych*, oprac. M. Jachimska, Wałbrzych: Oficyna Wydawnicza Unus, 1994, s. 26.
- *Kto ma wpływ na moje decyzje, [w:] Grupa bawi się i pracuje. Zbiór grupowych gier i ćwiczeń psychologicznych*, cz. 2, oprac. M. Jachimska, Wałbrzych: Oficyna Wydawnicza Unus, 2000, s. 117.
- Neerlin M.E.: *Koń, koń, tygrys, tygrys*, Warszawa: Dwie Siostry, 2023 (fragmenty: pierwsza część: s. 15-18, 21-23, 25-27, 39 (od akapitu: „Masz zajęczą...”), 45, 51-52, 56-57; druga część: s. 60-63 (od akapitu: „Słuchaj, a co właściwie...”), s. 78-80, 83-86,

93-101 (do drugiego akapitu: „Tym razem naprawdę się postarali”), 114-117, 120-121 (od trzeciego akapitu od dołu: „Kiedy wracałam ze szkoły...”, aż do słów: „...jesteś mi ich trochę winien”), 122-124.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- 1 Osoby uczestniczące w zajęciach siadają w kręgu i zawierają kontrakt określający zasady współpracy podczas zajęć.
- 2 Zabawa wprowadzająca: „dwuminutowa autobiografia”. Uczestniczki i uczestnicy wybierają jedną kart do gry *Dixit* z rozrzuconych na stole – taką, która kojarzy im się z jakąś ich cechą charakteru, faktem z autobiografii czy rodzinną anegdotą. Następnie w dwuosobowych grupach rozmawiają o swoim wyborze. Po części w parach następuje moment, kiedy trzeba przedstawić swoich partnerów i partnerki pozostałym osobom w grupie, np. w ramach rundki zaczynającej się od słów: „Dowiedziałem/dowiedziałam się, że...”.
Po wysłuchaniu wszystkich osoba prowadząca pyta: „Jak się czułeś lub czułaś w czasie wykonywania ćwiczenia?”

- 3 Osoba prowadząca kładzie na środku stołu plecak, tak by każda osoba mogła go dobrze zobaczyć, i mówi: „Ta historia nie jest prawdziwa, ale mogła by się wydarzyć. I jest ukryta w tym plecaku”. Następnie, wyciągając każdy przedmiot z osobna i prezentując go grupie, zaprasza osoby uczestniczące do zbudowania opowieści na bazie zawartości plecaka i relacji między przedmiotami, które się w nim znajdują. Zachęca grupę do wejścia w rolę detektywów i detektywek łączących fakty, szukających powiązań, interpretujących, którzy za każdym razem zadają sobie pytania: Do kogo należy plecak? Czyje są znalezione w nim rzeczy? Co wydarzyło się w życiu tej osoby? Jaki problem lub jaka sytuacja konfliktowa mogła się wydarzyć?
- Przedmioty w plecaku:
- zaproszenie na 15. urodziny Philipa (sobota/maj, ten sam dzień i godzina co zaznaczone w kalendarzu *Otwarte Warsztaty*);
  - bilet miesięczny autobusowy;
  - zrzut z Kalendarza Google z telefonu z zaznaczoną sobotą (maj) i napisem: „Mikala – Dni Otwarte w Warsztatach”;
  - stłuczony talerz;
  - kartka wyrwana z pamiętnika z odręcznie napisanym tekstem: „Od czasu do czasu przyłapują się na mówieniu nieprawdy. Na jawnym kłamstwie. I nie chodzi mi o sytuacje, gdy mama pyta, czy wyglądam na zmęczoną, a ja odpowiadam, że nie. Albo gdy mówię Mikali, że posegregowała swoje koperaty w arcyciekawy sposób. Chodzi mi o sprawy ważniejsze. Takie, przez które wszystko idzie w innym kierunku, niż powinno”;
  - cyrkiel.
- 4 Osoba prowadząca parafrazuje wypowiedzi uczestniczek i uczestników i podsumowuje stworzoną przez grupę fabularną historię, a następnie zaprasza osoby uczestniczące do poznania właściwej opowieści ukrytej w rekwizytach w plecaku (czytanie wybranych fragmentów pierwszej części z książki *Koń, koń, tygrys, tygrys*).
- 5 Osoba prowadząca dzieli grupę na dwu-, trzyosobowe zespoły i zaprasza do refleksji nad przeczytanymi fragmentami. Zadaje pytania: Z jakim problemem lub problemami mierzy się Honey? Jak się czuje? Jak myślisz, jak można jej pomóc? Propozycje dotyczące pomocy zapisywane są na samoprzylepnych zielonych kartkach.
- 6 Podsumowanie działań poszczególnych zespołów w formie prezentacji na forum grupy. Na flipcharcie zamieszczamy propozycję rozwiązań poszczególnych zespołów i zapraszamy do wspólnej dyskusji na temat tego, która forma pomocy powinna zostać wybrana – która odpowiada najtrafniej na potrzeby Honey.
- 7 Osoba prowadząca podsumowuje, co jest potrzebne, zdaniem grupy, do zmiany trudnej sytuacji bohaterki. Następnie czyta fragmenty drugiej części książki *Koń, koń, tygrys, tygrys*, w których dowiadujemy się, jak potoczyły się losy Honey, jakie decyzje podjęła.
- 8 Zabawa na uwrażliwienie i komunikację: „Kto ma wpływ na moje decyzje?”. Osoby uczestniczące otrzymują kartki, które dzielą na pół. Po lewej stronie wypisują sytuacje decyzyjne (grupowo, głośne zgłoszenia, uwzględniające również Honey). Po prawej (to już indywidualnie) wpisują przy każdej sytuacji osoby znaczące. Po wypełnieniu karty już wspólnie zastanawiają się:
- Jak wygląda podejmowanie decyzji przez Honey? Co można zmienić lub wziąć od niej w tej materii?
  - W jakich sytuacjach mogę podejmować samodzielne decyzje? Które osoby znaczące mają decydujący wpływ na podejmowanie decyzji?
  - Kiedy mam trudności i godzę się na to, aby ktoś za mnie podjął decyzję?
  - Co jest wyzwaniem w podejmowaniu decyzji?
  - Z którą z decyzji Honey się (nie) zgadzam i dlaczego? Co zrobiłbym lub zrobiłabym inaczej/ tak samo?
  - Kim dla mnie jest sprawca osoba? Czy jest nią Honey?
  - A ja? Jak postrzegam siebie w tym wymiarze?
- 9 Swobodna rozmowa z osobami uczestniczącymi na temat powyższego zadania oraz tego, jak w kontekście powieści i własnych doświadczeń odczytują tytuł warsztatów.
- 10 Ewaluacja: „Z jakim samopoczuciem wychodzisz z tych zajęć? Co sobie z nich zabierzesz?”.

JOLANTA
MOLENDABIENIECKA
 Zespół Szkół
 Ogólnokształcących nr 4
 im. ks. prof. Józefa Tischnera
 w Poznaniu